

Aspekty międzykulturowe w nauce o informacji

(Paryż, Francja, 24 maja 2018 r.)

W dniu 24 maja 2018 r. w Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Paryżu odbyła się konferencja „Aspekty międzykulturowe w nauce o informacji” (fr. *Aspects interculturels dans la recherche en science de l'information*). Wydarzenie to zainauguowało nowy cykl „Komunikacja-Nauka-Społeczeństwo” (*Communication – Science – Société*), w ramach którego będą się odbywały seminaria, warsztaty i konferencje. Celem majowego spotkania było zapoznanie uczestników z zagadnieniami związanymi z międzykulturowością w nauce o informacji oraz pokazanie praktycznych aspektów badań w tej dziedzinie, mających zastosowanie w edukacji w Polsce i we Francji.

Międzykulturowość to zagadnienie przywoływane nierzadko w dokumentach międzynarodowych, głównie w edukacji, w obszarze komunikacji i informacji. Pogłębiona refleksja nad wpływem niejednakowych zasad społecznych, religii i polityki na zachowania informacyjne i komunikacyjne jest niezbędna do wzajemnego porozumienia i zrozumienia różnorodności, a także rozwijania współpracy naukowej i kulturalnej. Nauka o informacji kładzie szczególny nacisk na metody reprezentowania i organizowania wiedzy, architekturę serwisów informacyjnych oraz sprawne i skuteczne wykorzystywanie zasobów wiedzy w różnych dziedzinach i społecznościach. W polu jej badań znajduje się rozwój technologii semantycznych wspierających interakcję człowieka z systemami informacyjnymi, a także kulturowe procesy przejściowe: czy to w aspekcie użytkowników informacji i usług informacyjnych (międzykulturowa edukacja informacyjna), czy organizacji wiedzy (systemy organizacji wiedzy, tworzenie wielojęzycznych, międzykulturowych narzędzi: tezaursów czy interfejsów).

Podczas konferencji zaprezentowano badania dwóch współpracujących ze sobą ośrodków: Laboratoire GERiiCO (Uniwersytet Lille) oraz Katedry Informatologii (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego).

Pierwszą prelegentką, Widad Mustafa El Hadi z Uniwersytetu Lille zaprezentowała współpracę badawczą ww. ośrodków, która rozwija się od 2010 r., a jej efektem są gościnne wykłady, wystąpienia konferencyjne, wspólne publikacje oraz wspólne promotorstwa badań doktorskich (fr. *cotutelle i co-direction*). Następnie wygłosiła referat pt. *Różnorodność kulturowa i językowa oraz aspekty etyczne w organizacji wiedzy* (fr. *Diversité culturelle et linguistique et dimension éthique dans l'organisation des connaissances*). Zaczęła od ogólnego wprowadzenia pokrótce opisującego pola badawcze organizacji wiedzy, aby przejść do zagadnień bardziej szczegółowych, związanych z kulturą cyfrową. Skupiła się na aspektach językowych i kulturowych związanych z rozpowszechnianiem wiedzy i obiegiem informacji. Referat opierał się na dwóch pytaniach badawczych: (1) Jaka jest rola kultury “lokalnej” w otwartym środowisku cyfrowym w kontekście świata zglobalizowanego dzięki sieci? (2) Jakie są zalety i zagrożenia w związku z otwartym środowiskiem cyfrowym? Dyskusja dotyczyła zagadnień związanych z interoperacyjnością i respektowaniem w tym kontekście różnorodności językowej i kulturowej, w aspekcie etycznym i politycznym. A zatem, problem interoperacyjności został potraktowany szerzej niż tylko technicznie, z zaznaczeniem potrzeby prac nad interoperacyjnością semantyczną i kulturową.

Drugą prelegentką była Zuza Wiorogórska z Katedry Informatologii na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego, która przedstawiła referat pt. *Rola komunikacji międzykulturowej w kształtowaniu kompetencji informacyjnych w szkolnictwie wyższym* (fr. *Rôle de la communication interculturelle dans la formation aux compétences informationnelles dans l'enseignement supérieur*). Na przykładzie Azji Południowo-Wschodniej omówiła wpływ kultury i uwarunkowań społeczno-politycznych na edukację i zachowania informacyjne. Pokrótce

przybliżyła idee Konfucjanizmu, kolektywizm, wartości azjatyckie, dystans władzy i ich wpływ na zachowania i kompetencje informacyjne studentów. Jest to ważne, ponieważ od kilku lat na europejskich uczelniach można zaobserwować zwiększającą się liczbę studentów zagranicznych. Oprócz studentów z Unii Europejskiej, przyjeżdżających na krótkoterminowe pobyty w ramach programu Erasmus, coraz większą grupę stanowią studenci z Azji, wybierający kilkuletnie studia magisterskie lub doktoranckie. Dla studentów azjatyckich studia w Europie stanowią spore wyzwanie z powodu dużych różnic w programach studiów, ale przede wszystkim z powodów językowych i kulturowych. Świadomość kulturowa i umiejętność międzykulturowej komunikacji zarówno wykładowców, jak i bibliotekarzy na europejskich uczelniach, wydaje się być w tym kontekście kluczowa, aby pomóc studentom pogłębiać ich kompetencje informacyjne i, co za tym idzie, przyczynić się do efektywnego studiowania i sukcesów edukacyjnych.

Konferencji towarzyszyła wystawa prezentująca m.in. afisz naukowy, którego niektóre przykłady można znaleźć w zasobach Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz w innych kolekcjach. Specjalnie na paryską wystawę wypożyczono piętnaście plakatów z lat 1958–2015, z bogatej (jednej z największych na świecie) krakowskiej kolekcji Krzysztofa Dydo. Były to plakaty przygotowane na zjazdy towarzystw naukowych, festiwale nauki i sztuki, konferencje czy tygodnie naukowe.

W nawiązaniu do wystawy zabrała głos Anna Agnieszka Szablowska, badaczka historii plakatu i grafiki użytkowej z Instytutu Sztuki PAN w Warszawie. Przedstawiła ona referat pt. *Wydarzenia naukowe na plakacie. Polska szkoła plakatu, wybrane przykłady* (fr. *Événements scientifiques à l'affiche. Enjeux de l'école polonaise, exemples choisis*). W wystąpieniu zarysowała historię polskiego plakatu, z naciskiem na plakat o tematyce naukowej, której dotyczyła wystawa. Plakaty na niej prezentowane stanowiły całkowite zaprzeczenie współczesnych, często pozbawionych jakichkolwiek walorów artystycznych posterów konferencyjnych. Tzw. polska szkoła plakatu po II wojnie światowej znalazła się w całkowitej awangardzie. Polskę wyróżniali nie tylko wybitni twórcy, ale także fakt objęcia plakatu opieką muzealną wcześniej niż w innych krajach. Dlatego nasz kraj w tej problematyce jest ważnym punktem odniesienia nie tylko dla badaczy, ale także dla kolekcjonerów i artystów.

Kolejne wydarzenie z cyklu „Komunikacja-Nauka-Społeczeństwo” odbędzie się w paryskiej Stacji Naukowej PAN w listopadzie 2018 r. i będzie związane z obrazem Francji w katalogach polskich bibliotek i Polski w katalogach francuskich. Będzie to prezentacja spojrzenia na te dwa kraje i ich szeroko rozumianą kulturę poprzez z jednej strony pryzmat piśmiennictwa, z drugiej zaś metadanych generowanych w bibliotekach.

Zuza Wiorogórska

*Katedra Informatologii
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytet Warszawski*

Witold Sygocki

*Centralny Instytut Ochrony Pracy
Państwowy Instytut Badawczy
Ośrodek Informacji Naukowej i Dokumentacji*

Nadesłano: 25 czerwca 2018